

De norske interaksjonsdagene 5.-6. januar 2023

Seminarrom 4, Sophus Bugges hus
Oslo, Blindern (UiO)

Program

Torsdag 5. januar

- 12:00-12:45 *Lunsj*
12:45-13:00 *Åpning*
13:00-13:45 Plenumsforedrag: TBA (Marja Etelämäki)
13:45-14:00 *Pause*
14:00-14:25 Skriftlige samtaler i NAV: Om å bruke samtaleanalytiske kategorier i analyse av digital, tekstbasert interaksjon (Kristin Halvorsen, Gøril Thomassen Hammerstad, Jeanette Hope, Liv Bente Schellenberg Strømhaug)
14:30-14:55 Latter under karakterutleveringen i muntlig eksamener (Jessica P B Hansen og Karianne Skovholt)
14:55-15:15 *Pause med kaffe og biebit*
15:15-15:40 Flerspråklige ressurser i samtaler (Kristin Børde Elstrand)
15:45-16:10 Extending and revising manual holds when managing non-answers to questions in Norwegian Sign Language (Brittany Arnold)
19.00- *Middag*

Fredag 6. januar

- 09:00-09:25 Å? som reparasjonsinnleder og nyhetsmarkør (Jan Svennevig)
09:30-09:55 En langtidsstudie av epistemisk sterke responser (Jenny Gudmundsen)
09:55-10:15 *Pause*
10:15-10:40 Tematisk orientert diskursanalyse av redegjørelser: diagnostisk usikkerhet i genetisk veiledning. (Gøril Thomassen Hammerstad)
10:45-11:10 Smart digital helsekommunikasjon (Heidi Gilstad)
11:10-11:30 *Pause med kaffe og biebit*
11:30-11:55 Felles forståelse av medisinsk sjargong mellom pasienter og leger med L2-norsk (Magdalena Solarek-Gliniewicz)
12:00-12:25 Primær progressiv afasi og samtale – en intervensjonsstudie (Ingvild Winsnes)
12:25-13:30 *Lunsj*
13:30-13:55 Initiering av reparasjon i samtaler med personer med løpsk tale (Rein Ove Sikveland og Anne Marie Dalby Landmark)
14:00-14:45 Veien videre

Extending and revising manual holds when managing non-answers to questions in Norwegian Sign Language

Brittany Arnold

Not all answers fit straightforwardly to the question asked, and recipients of questions may actively adjust the terms or agendas set by the question (e.g., Stivers & Hayashi, 2010). Previously, manual holds have been identified as a highly functional embodied interactional resource. Participants orient to these within and across turns of talk (Mondada, 2007; Sikveland & Ogden, 2012; Kendon, 1995). However, few studies have explored how members of a sign language ecology coordinate and leverage embodied actions involving manual holds across turns. In this paper, we investigate how interlocutors navigate answers unfitted or elaborated beyond the terms set by the question, with particular attention to manual holds as an interactional resource.

The current study uses naturalistic data collected as part of the Norwegian Sign Language (NTS) Corpus Project (Ferrara, *in prep*). A total of 348 questions across 28 participants were identified in dyadic, triadic, and multiparty interactions by a deaf, fluent signer of Norwegian Sign Language. Question-answer sequences were further analyzed for interlocutors' use of embodied actions; specifically, manual holds maintained beyond the transition-relevance place of the first pair part (question) and into the second pair part (answer). For this study we focus on cases with unfitted answers.

We found that signers may maintain a manual hold while a seemingly unfitted answer is forthcoming and until the addressee begins to provide a fitted answer. However, they may only partially retract the hold in orientation to the answer in progress. While an extended and/or partially retracted hold generally projects and aligns with the further answering process, our analysis also shows how interlocutors may alter the shape of the hold to recalibrate the question in accordance with the emerging answer. In this way, interlocutors may visibly negotiate their analysis of action as it is being produced, also when the answer is not seemingly fitted with the question. We argue these holds and their (partial) retractions and/or revisions are finely-tuned resources coordinated to the talk at hand, which allow NTS signers to orient to forthcoming (non)answers and to regulate the question itself so that shared understanding may be achieved.

References

- Ferrara, Lindsay. (in preparation). *The Norwegian Sign Language Corpus*. Common Language Resources and Technology Infrastructure Norway (CLARINO), Bergen Repository.
- Kendon, A. (1995). Gestures as illocutionary and discourse structure markers in Southern Italian conversation. *Journal of Pragmatics*, 23, 247-279.
- Mondada, L. (2007). Multimodal resources for turn-taking: Pointing and the emergence of possible next speakers. *Discourse Studies*, 9(2), 194–225. <https://doi.org/10.1177/1461445607075346>
- Sikveland, R. O., & Ogden, R. (2012). Holding gestures across turns: Moments to generate shared understanding. *Gesture*, 12(2), 166–199. <https://doi.org/10.1075/gest.12.2.03sik>
- Stivers, Tanya & Hayashi, Makoto. (2010). Transformative answers: One way to resist a question's constraints. *Language in Society*. 39. 1-25. [10.1017/S0047404509990637](https://doi.org/10.1017/S0047404509990637).

Samkonstruksjon av aksepterende responser i lesing: elever med og uten Down syndrom og hørselsnedsettelse

Lill-Johanne Eilertsen

Bakgrunn: Skolen, og det sosiale livet som utspiller seg der, spiller en vesentlig rolle i barns liv. Interaksjon og lek blant jevnaldrende kan karakteriseres som spontan, preget av positive emosjoner, inneholde raske skifter og kan være regulert av komplekse samhandlingsregler. Samhandling mellom barn som har ulike kognitive ressurser og ulik tilgang til språk kan være krevende for alle deltakerne. Kommunikative utfordringer som skyldes kognitive og/eller språklige funksjonsnedsettelse kan påvirke flyten i interaksjonen, og opplevelsen av felles forståelse generelt. Presentasjonen bygger på en studie som undersøker hvordan elever med ulike forutsetninger for å inngå i jevnalderinteraksjoner samregulerer felles bildebok-lesing.

Metode: Videoopptak av spontant oppstått bildebok-lesing mellom to elever med og uten Down syndrom og hørselsnedsettelse er analysert etter prinsippene i CA og transkribert ved hjelp av konvensjonene til Mondada (2019), med justeringer for tegnspråk. Elevene er filmet på sin lokale skole, da de gikk på grunnskolens andre trinn.

Resultater: Høytlesingen er regulert av regler som konstituerer et samhandlingsformat (Bruner, 1983). Et mønster av samarbeidende, responsive handlinger hvori elevene tilpasser og tilslutter seg hverandres initiativer er identifisert innenfor samhandlingsformatet.

Drøfting og konklusjon: Samhandlingsformatet utgjør en støttende funksjon, tilsvarende det Bruner (1983, 1997) kaller et stillas, i interaksjonen. Funnene illustrer hvordan eleven med funksjonsnedsettelse bruker strategier for å ivareta formatet i den situerte aktiviteten, og hvordan eleven uten funksjonsnedsettelse er i stand til å tilpasse seg de sansemessige og kognitive vanskene med-eleven har, og hvordan dette fasiliterer samkonstruksjon av meningsdannelse i interaksjonen.

Bruner, J. (1983). *Child's Talk: Learning to Use Language*. Oxford: Oxford University Press.

Bruner, J. (1997). A Narrative Model of Self-Construction. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 818(1), 145-161. doi:10.1111/j.1749-6632.1997.tb48253.x

Mondada, L. (2019). Conventions for multimodal transcription. Retrieved from <https://www.lorenzamondada.net/multimodal-transcription>

Flerspråklige ressurser i samtaler

Kristin Børde Elstrand

Våren 2023 skriver jeg masteroppgave innenfor forskningsfeltene samtaleanalyse og flerspråklighet ved Universitetet i Oslo, og jeg anser «De norske interaksjonsdagene» som en god mulighet til å dele min pågående forskning.

I mitt masterprosjekt skal jeg undersøke hvordan ungdommer i alderen 13 til 18 år i flerspråklige familier bruker sine flerspråklige ressurser i samtale. Gjennom å samle inn data i tysk-norske familier, ønsker jeg å utforske for eksempel hvordan ungdommene uttrykker, forhandler og utfordrer identitet(er) og familieroller ved å ta i bruk hele (eller deler av) sitt språklige repertoar. Formålet med masterprosjektet er å analysere og beskrive ansikt-til-ansikt-samtaler mellom tysk-norske ungdommer innenfor samme familie.

På konferansen ønsker jeg å bidra med opptak og transkripsjoner av samhandling mellom tysk-norsk ungdom i samme familie. Jeg ønsker å diskutere foreløpige observasjoner i materialet, og utvikle idéer til egen forskning. Her vil forklaringene være forankret i samtaleanalytisk metode, men jeg vil også kort skjele til teorier om flerspråklighet i familier (Cromdal 2000; De Houwer 1998; Johnsen 2020). Med andre ord vil det interaksjonelle aspektet være i fokus under konferansen, men jeg vil også drøfte til hvilken grad teorier om flerspråklighet, og da flerspråklig praksis, kan komplementere samtaleanalytisk tilnærming.

Kilder

Cromdal. (2000). Code-switching for all practical purposes: bilingual organization of children's play (Vol. 223, p. 257). Linköpings universitet.

De Houwer, Annick. 1998. Environmental factors in early bilingual development: The role of parental beliefs and attitudes. *Bilingualism and migration*, redigert av Guus Extra og Ludo Verhoeven. 75–96. doi: 10.1515/9783110807820

Johnsen, Ragni Vik. (2020). «Quiero juksar en la julaftenito» – Playfulness and metalinguistic awareness in translingual family interactions. *Multilingua – Journal of Cross-cultural and Interlanguage Communication*. doi: 10.1515/multi-2019-0120

Smart digital helsekommunikasjon

Heidi Gilstad

Helsesektorens kommunikasjon med pasienter er i økende grad mediert gjennom digitale tjenester, både når det gjelder generell helseinformasjonsformidling, og persontilpasset helsekommunikasjon.

I prosjektet "Smart digital helsekommunikasjon" studerer vi kommunikasjonen mellom helsepersonell og pasienter i digitaliserte kontekster. Prosjektet har både et forsknings- og et utviklingsfokus. Et mål er å utlede forskningsbasert kunnskap om hvordan helsepersonell justerer sin kommunikasjon etter hva de anser som forståelig for pasientene, altså etter pasientens (e-) helsekompetanse (e-Health Literacy). Et annet mål er å utvikle et kunnskapsbasert verktøy som kan understøtte digital kommunikasjon mellom helsearbeider og pasient. Prosjektet inkluderer et PhD-prosjekt om (e-)helsekompetanse.

Delprosjektene har noe ulike tilnærminger, men en fellesnevner er at revmatologi er valgt som klinisk case. Informantene er rekruttert i tett samarbeid med en sykehusklinikk, og i henhold til forskningsetiske krav fra NSD. Brukerrepresentanter er inkludert i alle faser av prosjektet. Prosjektet har en interaksjonistisk tilnærming i både teoretisk- og analytisk perspektiv og metode.

Delprosjektene kaster lys over ulike metodiske, empiriske og teoretiske tema:

- Den tverrfaglige prosjektgruppa har gjennomført en auto-etnografisk analyse av eget tverrfaglig samarbeid (Gilstad, Skogen, Larsen, Toussaint og Faxvaag, 2022).
- PhD-prosjektet har gjennomført video-etnografisk innsamling av data med opptak av samtaler mellom sykepleier og pasient i en sykehusklinikk. Samtalene analyseres i to separate artikler med fokus på henholdsvis hvordan helsearbeider og pasient forhandler om ansvar når e-helseløsninger blir del av dialogen, og på hvilken måte pasientens hverdagsliv tematiseres i den profesjonelle helsefaglige samtalen.
- PhD-prosjektet inkluderer en review av eksisterende studier om helsekommunikasjon (Larsen & Gilstad, 2022).
- I et forsøk på å utfordre helseinformatikkens hegemoni på begrepet «helsespråk», har det i prosjektet dessuten blitt jobbet teoretisk med definisjon av begrepet fra et anvendt språkvitenskapelig perspektiv (Gilstad, 2021).

I presentasjonen vil jeg redegjøre for noen innsikter fra prosjektet.

En langtidsstudie av epistemisk sterke responser

Jenny Gudmundsen

Denne studien undersøker utviklingen til en andrespråksbrukers epistemisk sterke responser til en førstespråksbrukers evaluerende ytringer. Data til studien består av åtte opptak av videomedierte samtaler mellom en L1-taler og en L2-taler av norsk på en digital språkkafé. Studien bruker metoden langtidsamtaleanalyse (longitudinell conversation analysis) med multimodalt perspektiv for å undersøke endring og utvikling i deltakernes interaksjonsmønstre over en tidsperiode på syv måneder. Analysen viser at L2-taleren ofte responderer til L1-talerens evaluerende ytringer med epistemiske kvitteringer som 'sant', 'helt riktig' og 'det er sant'. Disse responsene har til felles at de – i ulike grader – markerer en enighet og hevder selvstendig epistemisk tilgang til det som evalueres av samtalepartneren. Funnene peker på tre overlappende endringer over tid: 1) Konstruksjonen 'det er sant' fremtrer og stabiliserer seg som en ny og epistemisk oppgradert variant av 'sant' 2) L2-taleren utvider oftere de epistemiske kvitteringsresponsene med selvstendige formuleringer som demonstrerer kunnskapstilgangen 3) Responsene støtter i større grad samtalepartneres posisjon. Samlet sett viser disse funnene at L2-talerens responser viser et større aktørskap, fører til en mer aktiv deltakelse i samtalen og bidrar til å ekspandere emner og drive samtalen videre. Studien gir ny innsikt i hvordan uformelle andrespråkssamtaler i videomedierte situasjoner kan bidra til utvikling av interaksjonell kompetanse.

Skriftlige samtaler i NAV: Om å bruke samtaleanalytiske kategorier i analyse av digital, tekstbasert interaksjon

Kristin Halvorsen, Gøril Thomassen Hammerstad, Jeanette Hope, Liv Bente Schellenberg Strømhaug

I Trondheim har vi et pågående prosjekt som handler om digital interaksjon mellom brukere og veiledere i NAV (<https://www.ntnu.no/sekom/digital-brukerdialog>). Dette er tekst-basert interaksjon på en digital plattform, men i en form som kan minne om chat eller «skreven samtale» («written speech», Maynor 1994); «writing talking», Davis et al., 1997; «interactive written discourse», Ferrara, 1991). Interaksjonen skal i mange tilfeller fungere som erstatning for møter ansikt-til-ansikt på NAV-kontoret. Denne typen interaksjon mellom profesjonsutøvere og brukere av offentlige tjenester er lite studert, nasjonalt og internasjonalt, og det mangler derfor i stor grad et kunnskapsgrunnlag for den omleggingen som foregår i stor fart i NAV.

Vårt prosjekt har som mål å bidra med kunnskap om språklige og kommunikative utfordringer som veiledere og brukere står overfor i den digitale veiledningssituasjonen. Vi er interesserte i å belyse hvordan sentrale kommunikative oppgaver i veiledning gjennomføres i den skriftlige dialogen og hvilke vilkår som skapes for brukernes deltakelse og medvirkning. Noen av de analytiske temaene vi har vært opptatt av i prosjektet er: respons på kritikk, retoriske konstruksjoner av ansvarlighet, innramming av råd om arbeidsrettede tiltak, frambringning av situasjonsbeskrivelser, grensarbeid og forståelsesstrategier i interaksjon med andrespråksbrukere.

I denne presentasjonen vil vi vise noen eksempler fra arbeidet vårt og diskutere hvordan vi kan studere denne typen interaksjon med en diskursanalytisk innfallsvinkel der samtaleanalytiske begreper og perspektiver står sentralt. Hva kan vi fange ved å analysere disse tekstene som en form for samtaledata? Kan vi bruke innsikter fra studier av muntlig interaksjon i analyse og fortolkning av denne typen data? Hvor kommer eventuelt analyseapparatet til kort? En diskurs-/samtaleanalytisk tilnærming til disse dataene lar oss undersøke hvordan interaksjonen faktisk forløper og hvilke kommunikative prosjekter deltakerne velger å bruke den digitale plattformen til. De interaksjonelle detaljene kan kaste lys over kommunikative utfordringer i digital veiledning i NAV, men også hvordan deltakere i digital institusjonell interaksjon orienterer seg mot kommunikative mål, roller og ansvar.

Tematisk orientert diskursanalyse av redegjørelser: diagnostisk usikkerhet i genetisk veiledning.

Gøril Thomassen Hammerstad

Sammendrag

Gentesting medfører ofte betydelig diagnostisk usikkerhet. Spesielt gjelder dette når det tas i bruk ny teknologi som for eksempel eksomsekvensering, der testresultatene ofte er relativt uavklarte og inneholder variabler av usikker betydning samt utilsiktede funn. I genetisk veiledning må man finne måter å håndtere denne usikkerheten på, spesielt med tanke på mulige implikasjoner av resultatene for øvrige familiemedlemmer. Tidligere studier har tatt for seg hvordan usikkerhet rundt testresultater blir kommunisert og oppfattet. I denne presentasjonen er fokuset på hvordan håndteringen av usikkerhet kan knyttes til etiske spenninger og rolleansvar i relasjonen mellom genetiske veiledere og klienter.

Det empiriske grunnlaget består av 18 lydopptak fra en norsk avdeling i medisinsk genetikk med samtaler mellom genetiske veiledere og klienter foretatt før og etter resultater av gentester foreligger (før- og ettersamtaler). Klientene som deltar i samtalene er alle medlemmer av en familie med hyppig forekomst av tykktarmskreft. Ved hjelp av tematisk orientert diskursanalyse av redegjørelser viser jeg hvordan diagnostisk usikkerhet fremkaller etiske spenninger knyttet til ulike komplekse rollerelasjoner, både i den profesjonelle sfæren og i familiesfæren. I den profesjonelle sfæren er genetiske veiledere på stadig leting etter å utvikle og konsolidere forskningsbasert kunnskap som kan redusere usikkerhet. Veilederne blir hele tiden konfrontert med spenninger knyttet til hva som kan gjøres kjent for klientene i tråd med etiske retningslinjer, og spenninger som følge av deres rolleansvar i tilknytning til kliniske og vitenskapelige 'andre'. I familiesfæren står klienter overfor muligheter og spenninger knyttet til retten til å vite/ikke å vite som kan påkalle ulike familiære 'andre', og de kan stille seg mer eller mindre på linje med veilederens preferanser spesielt når det gjelder håndtering av diagnostisk usikkerhet og utilsiktede funn.

Nøkkelord: tematisk orientert diskursanalyse, redegjørelser, diagnostisk usikkerhet, etiske spenninger, rolleansvar, genetisk veiledning

Latter under karakterutleveringen i muntlig eksamener

Jessica P B Hansen & Karianne Skovholt

Latter er ikke bare et spontant uttrykk for en følelse, men også interaksjonell handling som kan inviteres og responderes til i samhandling (Glenn, 2003; 2010). Med utgangspunkt i samtaleanalyse tar vi i denne presentasjonen for oss latter under karakteroverleveringen i muntlige eksamener i norsk fra både ungdomsskole og videregående skole. Sekvensen vi skal se på, er hentet fra et materiale bestående av 36 videoinnspilte og transkriberte muntlige eksamener fra det NFR-finansierte prosjektet CAiTE (Conversation Analytic innovation for Teacher Education).

Muntlig eksamen i norsk er situasjoner der mye står på spill for kandidatene og det er potensiale for maktasymmetri mellom deltakerne i samhandlingen. Eksamenssituasjonen består av flere faser, der kandidaten først holder en forberedt muntlig presentasjon og deretter deltar i en fagsamtale med eksaminator. Sensor er aktiv i samtalen under åpningen av eksamenssituasjonen og deretter når eleven forlater rommet etter fagsamtalen. Når eleven forlater rommet etter fagsamtalen, drøfter sensor og eksaminator kandidatens karakter. Når kandidaten kommer tilbake inn i rommet, får kandidaten overlevert karakteren. I denne fasen av samtalen er det sensor som fører samtalen med eleven. I denne presentasjonen utforsker vi i hvilke sekvensielle omgivelser latteren introduseres, og hva slags funksjon latter har i karakteroverleveringen.

Arbeidet med analysen er i oppstarten, men foreløpige observasjoner tyder på at flere lattersekvenser under karakteroverleveringen forløper ved at sensor initierer en lattersekvens og inviterer også eksaminator til å delta i lattersekvensen gjennom en forskyvning i kroppslig orientering fra kandidaten til eksaminator. Dette til tross for at samtalen i hovedsak foregår mellom eksaminator og kandidaten. Her ser vi nærmere på hvem som initierer latter, hvordan dette gjøres og hvem som responderer på denne latteren.

Glenn, P. (2003). *Laughter in Interaction* (Studies in Interactional Sociolinguistics). Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9780511519888

Glenn, P. (2010). "Interviewer laughs: Shared laughter and asymmetries in employment interviews." *Journal of Pragmatics* 42(6): 1485-1498.

Initiering av reparasjon i samtaler med personer med løpsk tale

Rein Ove Sikveland og Anne Marie Dalby Landmark

Løpsk tale er en taleflytvanske som kjennetegnes av at talen i korte eller lengre perioder kan oppfattes som rask og/eller utydelig, for eksempel på grunn av bortfall av stavelser og høyt taletempo. Selv om mye tyder på at løpsk tale er like utbredt som den mer kjente taleflytvansken stamming, er det svært lite kunnskap om hvordan løpsk tale påvirker hverdagen og kommunikasjonen til personer som lever med denne vansken.

Målet med denne studien er å bidra med ny kunnskap om, og i så fall hvordan, løpsk tale kommer til syne i samtalen, hvordan eventuell usikkerhet om gjensidig forståelse oppstår som følge av den løpske talen, og hvordan en mulig usikkerhet håndteres av personer med løpsk tale og deres samtalepartnere.

Datamaterialet i denne studien består av et pilotmateriale med video/lydopptak av så langt fire personer med løpsk tale og deres samtalepartnere, som er del av et større prosjekt om det å leve med løpsk tale, finansiert av Stiftelsen Dam. Materialet er hentet fra hverdagslige samtaler med familie, venner og forskere, samt fra et fokusgruppeintervju. Samtaleanalyse (CA) er brukt for å analysere hvorvidt deltakerne er orientert mot løpskheten, når personen med løpsk tale selv initierer reparasjon, eller ved at samtalepartneren initierer reparasjon. I denne presentasjonen vil vi gi noen foreløpige analyser av selv-initierte og andre-initierte reparasjoner som behandler problemkilden som vanskelig hørbar ytringer, og hvordan reparasjonssekvensene løses av deltakerne.

Felles forståelse av medisinsk sjargong mellom pasienter og leger med L2-norsk

Magdalena Solarek-Gliniewicz

Tidligere forskning på medisinsk sjargong brukt under pasient-lege samtaler fokuserte hovedsakelig på enspråklige konsultasjoner hvor både pasienter og leger kommuniserte på morsmålspråket (Glickerman et al., 2011) og viste blant annet at leger kan streve med å finne ut hvilke leksikalske elementer kan være for tekniske å formidle til pasienter (Koch-Weser et al., 2009; Dahm, 2012). I studien min ser jeg på hvordan polske overleger med L2-norsk anvender medisinsk sjargong under konsultasjoner i norsk spesialisthelsetjeneste. Mine data består av 25 intervjuer med overleger og 40 videoopptak av autentiske konsultasjoner, og jeg bruker innholdsanalyse (Braun & Clarke, 2006) og konversasjonsanalyse (Siden & Stivers, 2013) som forskningsmetoder.

I dette innlegget vil jeg fokusere på hvem som intierer reparasjoner knyttet til presentasjonen av medisinsk vokabular, og hvordan leger sikrer felles forståelse med pasienter når fagterminologien er introdusert. Foreløpige resultater viser at polske overleger er veldig klare over at den medisinske sjargongen krever tilpasning til mottakeren, og de gjør mye innsats i å formidle medisinske termer på en forståelig måte for sine pasienter. De bruker ulike strategier for å oppnå intersubjektivitet, og i de fleste tilfeller gjør de det som en forebyggende strategi for eventuelle forståelsesproblemer senere i samtalen. Noen av dem benytter seg også av en unnskyldning når de formidler mottakertilpasset forklaring av den medisinske termen eller fortsetter med overdreven beskrivelse av begrepet (Bolden et al., 2022). Målet med innlegget mitt er å gi et innblikk i hvordan polske overleger kan sikre kredibilitet hos sine pasienter selv om de fortsatt har noen manglende språkferdigheter på norsk. Mottakertilpasning av medisinsk sjargong kan være det første steget for å finne seg til rette i den pasientsentrerte kommunikasjonsmodellen som er fremtredende i Norge.

Å? som reparasjonsinnleder og nyhetsmarkør

Jan Svennevig

Dette innlegget er en analyse av partikkelen *å* produsert med stigende intonasjon. Partikkelen ser ut til å ha mange likhetspunkter med den engelske partikkelen *oh* ved at den kan brukes som tilstandsskiftemarkør (særlig i kollokasjonen *å ja*) og interjeksjon (som i «å så fin!»). Disse bruksmåtene er grundig beskrevet for engelsk (Heritage 1984, 1998, 2002, 2013), men ennå ikke for norsk. Og en bruksmåte som ikke er særlig beskrevet overhodet, er varianten med stigende intonasjon. I dette innlegget viser jeg at denne varianten særlig er brukt som reparasjonsinnleder. Den brukes til å signalisere to ulike typer problemer, og har dermed en funksjon i å diagnostisere hva problemet består i. Den første er å indikere et forståelsesproblem. Reparasjonen som følger utdyper og forklarer semantiske og pragmatiske forhold, slik som ordforklaring, presisering av referanse o.l. Den andre funksjonen er å signalisere et akseptabilitetsproblem, dvs. et problem med ytringens relevans, sannhet, oppriktighet, legitimitet e.l. (Svennevig 2008). Reparasjonen vil i slike tilfeller bestå i at taleren bekrefter ytringens sannhetsgehalt, forsvaret sitt standpunkt o.l. Partikkelen brukes altså ikke til å indikere et hørselsproblem, og den følges aldri av repetisjon av problemytringen.

Relatert til bruken som reparasjonsinnleder finner vi en annen bruksmåte, nemlig som nyhetsmarkør (Heritage 1984). I slike tilfeller innleder den ikke til reparasjon, men brukes i stedet til å vise interesse for innholdet i ytringen, og dermed til å be om utvidelse og utdyping av innholdet (Maynard 2003).

Referanser

- Heritage, John. 1984. "A Change-of-State Token and Aspects of Its Sequential Placement." In *Structures of Social Action*, ed. by J. Maxwell Atkinson, and John Heritage, 299–345. Cambridge: Cambridge University Press.
- Heritage, John. 1998. "Oh-Prefaced Responses to Inquiry." *Language in Society* 27 (3): 291–334. doi: 10.1017/S0047404500019990
- Heritage, John. 2002. "Oh-Prefaced Responses to Assessments: A Method of Modifying Agreement/Disagreement." In *The Language of Turn and Sequence*, ed. by Cecilia Ford, Barbara Fox, and Sandra Thompson, 196–224. Oxford: Oxford University Press.
- Heritage, John. 2013. "Turn-Initial Position and Some of Its Occupants." *Journal of Pragmatics* 57:331–337. doi: 10.1016/j.pragma.2013.08.025
- Maynard, Douglas. 2003. *Bad News, Good News. Conversational Order in Everyday Talk and Clinical Settings*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Svennevig, Jan (2008). Trying the easiest solution first in other-initiation of repair. *Journal of Pragmatics*. doi:10.1016/j.pragma.2007.11.007.

Primær progressiv afasi og samtale – en intervensjonsstudie

Ingvild Winsnes

Bakgrunn og hensikt

Primær progressiv afasi (PPA) er ulike former for demens som, i motsetning til andre typer demens, starter med språk- og/eller talevansker (Gorno-Tempini et al., 2011). Det finnes per i dag ingen kurativ behandling for PPA. De senere årene har det vært en økning i studier som har undersøkt effekten av språktrening (Croot, 2018), disse viser lovende resultater (Cadório, Lousada, Martins, & Figueiredo, 2017). Det er imidlertid behov for mer forskning og man bør se nærmere på hvilken effekt tiltakene har på samtale og daglig kommunikasjon (Taylor-Rubin, Croot, & Nickels, 2021).

Innen afasifeltet er samtaleanalyse og prinsipper fra samtaleanalyse blitt brukt både for å beskrive samtaler, men også for å undersøke effekt av en intervensjon (Wilkinson, 2015). For eksempel har Tuomenoksa, Pajo og Klippi (2016) benyttet samtaleanalyse for å undersøke hverdagsamtaler før og etter intensiv språktrening.

Hensikten med dette prosjektet er å undersøke om en intervensjon for produksjon av narrativer har effekt på produksjon av sammenhengende tale og om det ses endringer i samtaler med nærpersoner. Prosjektets mål er å generere kunnskap som kan bidra til å informere den kliniske praksisen til logopeder som jobber med personer med PPA.

Metode

Personer med PPA er en heterogen og lavfrekvent gruppe det vil derfor bli gjennomført en *single-case experimental design*-studie med et *multiple baseline across subjects* design.

Vi vil benytte ulike metoder for å undersøke språkevne og språkbruk før og etter intervensjonen. I tillegg til formell testing, vil deltagerne gjøre videoopptak av samtaler de har med en nærperson hjemme hos seg selv. Disse vil bli analysert med fokus på det interaksjonelle og samtaleprosessen.

Oppsummering

Jeg vil i innlegget presentere mitt doktorgradsprosjekt. Presentasjonen vil legge vekt på CA-perspektivet, selv om andre metoder vil bli benyttet for å samle inn og analysere data i prosjektet.

Referanser

- Cadório, I., Lousada, M., Martins, P., & Figueiredo, D. (2017). Generalization and maintenance of treatment gains in primary progressive aphasia (PPA): a systematic review. *International journal of language & communication disorders*, 52(5), 543-560.
- Croot, K. (2018). *Treatment for lexical retrieval impairments in primary progressive aphasia: A research update with implications for clinical practice*. Paper presented at the Seminars in speech and language.
- Gorno-Tempini, M. L., Hillis, A. E., Weintraub, S., Kertesz, A., Mendez, M., Cappa, S. F., . . . Grossman, M. (2011). Classification of primary progressive aphasia and its variants. *Neurology*, 76(11), 1006-1014. doi:10.1212/WNL.0b013e31821103e6
- Taylor-Rubin, C., Croot, K., & Nickels, L. (2021). Speech and language therapy in primary progressive aphasia: A critical review of current practice. *Expert review of neurotherapeutics*, 21(4), 419-430.
- Tuomenoksa, A., Pajo, K., & Klippi, A. (2016). Collaborative participation in aphasic conversation before and after intensive language-action therapy. *Clinical linguistics & phonetics*, 30(10), 749-769.
- Wilkinson, R. (2015). Conversation and aphasia: advances in analysis and intervention. *Aphasiology*, 29(3), 257-268. doi:10.1080/02687038.2014.974138